

cenám pouze lidé zámožní. Než tento právní názor a výklad pojmu předmětu potřeby jest právně mylným a činí rozsudek zmatečným dle čís. 9 a) § 281 tr. ř. Výklad, jakého používá soud první stolice v napadeném rozsudku, odpovídal by snad příslušným ustanovením císařského nařízení ze dne 7. srpna 1915, čís. 228 ř. zák., které mluví ještě o předmětech nezbytné potřeby, neodpovídá však již čís. nařízení ze dne 24. března 1917, čís. 131 ř. zák. a tedy rovněž ne zcela obdobnému předpisu § 1 zákona lichevního ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n., neboť v obou posledních lichevních zákonech byl požadavek nezbytnosti úmyslně opuštěn a tím okruh předmětů potřeby rozšířen. Předměty potřeby dle lich. zák., v době činu platného, dlužno rozuměti věci movité, sloužící přímo nebo nepřímo životním potřebám lidí nebo domácích zvířat. K těmto předmětům patří přirozeně v první řadě veškeré požívatiny, t. j. vše, co jest způsobilé a určeno, ukojití základní živočišnou nutnost lidského těla, přijímatí v sebe potravu a nápoje. Bylo-li v dobách normálních v tom směru možno rozlišovati mezi potravinami v užším slova smyslu, jež jsou požívány za účelem uspokojení potřeby lidského těla po výživných látkách, a mezi pouhými pochutinami, setřely stížené vyživovací poměry, vyvolané válkou, tento rozdíl prakticky téměř naprosto, ježto omezená nabídka potravin vede k tomu, že je nutno k výživě a ukojení potřeby po pokrmu a nápoji využítovati všeho, co k tomu účelu může sloužiti, tedy třeba i předmětů, jichž používají pro vyšší jich cenu jen třídy zámožnější. Touto okolností nepozbývá jich spotřeba pro obyvatelstvo vůbec významu, poněvadž se používáním jich uvolňuje stejné množství předmětů lidové potřeby, k nimž by jinak i kruhy zámožnější byly sahati nuceny. Ostatně nebyly pomeranče v dobách normálních nikdy předmětem luxusním a jejich všeobecně rozšířené používání zvláště i u nemocných jest s dostatek známo. Z pojmu předmětu potřeby bylo by lze vyloučiti pouze takové dříve luxusní potřeby, které nejsou s to, by sloužily životním potřebám lidí vůbec.

Čís. 973.

Kdo listivě způsobí dopravování vězně z trestnice na jiné místo, ulehčuje mu útěk (§ 217 tr. zák.).

Slova § 9 tr. zák. »bylo-li působení jeho bez výsledku« vztahují se výhradně k činnosti pachatele o sobě, nikoli ku vědomí a vůli osoby, již pachatelova činnost svěřila.

(Rozh. ze dne 27. října 1922, Kr I 1343/21.)

Nejvyšší soud jako soud zrušovací zavrhl po ústním líčení zmateční stížnost obžalovaného do rozsudku zemského trestního soudu v Praze ze dne 17. října 1921, jímž byl stěžovatel uznán vinným zločinem §§ 9 a 217 tr. zák. — mimo jiné z těchto

důvodů:

Dle čís. 9 lit. a) § 281 tr. ř. dovozuje stížnost, že nebylo možno osvoboditi stěžovatele neb ulehčiti jeho útěku způsobem v dopisech naznačeným, takže obsah dopisů nebyl pokusem svádění ke zločinu dle § 217

tr. zák. a že — jelikož dopisy nedostaly se vůbec do rukou adresáta — není tu působení na cizí vůli, jaké vyhledává ustanovení § 9 tr. zák. Než vývody jsou pochybeny. Zločinu dopouští se dle první věty § 217 tr. zák., kdo ulehčí lstí neb násilím osobě, pro zločin zatčené, příležitost k uprchnutí. Za dopravy vězně z trestnice k soudu nebo na jiné místo naskytují se nesporně při nejmenším přechodně poměry, za kterých vězeň může s pomocí jiných osob nebo bez ní snadněji uprchnouti, než ze vnitřku věznice. Ulehčuje tedy vězni útěk, kdo lstivě způsobí dopravování vězně z trestnice na jiné místo. Klamná, neoprávněnou k tomu osobou jménem soudu správě trestnice telefonem sdělená žádost, by vězeň byl předveden k soudu, je proto pokusem, jenž sám o sobě je způsobilým, ulehčiti vězni útěk, zvláště, má-li za dopravy nastati ještě jiná činnost, již odstraní se překážky, útěku vězně za dopravy bránící. Zásada, že úřední sdělení osobám, na Pankráci uvězněným, stávají se v budově této trestnice a že proto správa této trestnice nepředvádí vězňů za účelem pouhých sdělení soudu, byla by — i kdyby zásada vskutku všeobecně se zachovávala, a nehledě k tomu, že dopisy nezmiňují se o sdělení účelu dopravy — jen nahodilou, zvláštní okolností, pro kterou lstivá žádost o dopravu, jinak dle své povahy všeobecně způsobilá, ulehčiti vězni útěk, v tomto konkrétním případě nebyla by způsobila protizákonný účinek. Činnost, ku které dopis sváděl příjemce, byla by tudíž i za okolností, stížností tvrzených, činem ke skutečnému výkonání zločinu § 217 vedoucím a jen pro náhodu výsledkem se minuvším. Ustanovení § 9 tr. zák. čelí bezvýsledně činnosti, již pachatel působí na cizí vůli ve směru zločinném. Zákon nerozeznává, zdali minula se činnost pachatelova účinkem proto, že nedosáhla svého cíle, t. j. vědomí druhé osoby, či proto, že vůle této osoby nebrala se přes nátlak pachatelův směrem, pachatelem chtěným. Zákon odděluje ovšem obor platnosti § 9 tr. zák. od oboru platnosti § 5 tr. zák. větou, »bylo-li působení jeho bez výsledku«. Než slova »působení jeho« vztahují se v této větě zřejmě na slova předchozí, »kdo . . . vyzývá, povzbuzuje nebo svěsti hledí«. Zákonem požadovaná bezvýslednost odnáší se tedy výhradně k činnosti pachatelově samé o osobě, nikoliv ku předmětu jejímu, totiž vědomí a vůli osoby, již činnost pachatelova svědčila. V případě, že tato osoba se nedověděla o činnosti pachatelově, jest nebezpečí pro právní řád ovšem mnohem menší než v případě, kdy tím, že druhá osoba zvěděla, co pachatel chce, nastane při nejmenším možnost, že tato osoba rozhodne se ve směru zločinném, pachatelem chtěným. Než toto zmenšení nebezpečí nastalo proti vůli pachatelově okolnostmi ležícími mimo jeho vůli a neprospívá proto pachateli, který přece učinil vše, co s jeho strany bylo nutno a možno za účelem jím zamýšleným, sepsal-li a odeslal-li, jak to učinil stěžovatel, dopisy s obsahem rázu v § 9 vytčeného. Nezáleží proto na tom, že tyto dopisy pak pro překážky stěžovatelem nechtěné a nepředvídané nedostaly se do rukou adresáta.

Čís. 974.

Předražování (zákon ze dne 17. října 1919, čís. 568 sb. z. a n.).

V tom, že pronájem bytu učiněn byl závislým na podmínce, že nájemník koupí zařízení bytu a nábytek, a že požadováno bylo odstupné, nelze ještě spatřovati též skutkovou podstatu pletich.